

Sahibi ve Yazı İşlerini
İfa eden

EDİP KARAHAN

İdarehane Fatih - Kızılay
Binaemini sok No 18 - İst
P K 43 - Fatih

DİCLE-FIRAT

HATIRLATMA

Gazete gönderdiğimiz bazı
kimseler hem gazete teslim
almakta hem de parasını
göndermemektedirler. Rica
ediyoruz bu durumda olan-
lar va gazeteleri iade etsin-
ler ya da parasını göndersin-
ler uzulerek hatırlatırız

VII. : 1 — SAYI : 5

AYLIK FİKİR GAZETESİ

Fiatı : 100

Güneydoğu'da Trahom Hastalığı

Umumi Durum

Edip Osmanoglu

Türkiye, 1945 ten beri bu demok-
si denemesine girişmiş bulunuyor. Mem-
leketimizde sermaye terakkumu yeteri
kadar teşekkül etmiş geçildi. Geri kal-
mış memleketler diami bu noktada top-
lanmaktadır. Bilindiği gibi batı kapitalist
sistemlerde, sermaye terakkumu lâ-
kiyle teşekkül ettikten sonra da demokratik
rejim teassus ederek işlemeye başlamış-
tır. Geri kalmış memleketlerde bu veti-
re ters bir mahiyet arz eder. Goranıyor
Batıda demokratik rejim ekonomik geliş-
menin bir fonksiyonu olarak gözük-
tüğü halde geri kalmış memleketlerde
hareket noktası yahut değişken demok-
ratik rejim, fonksiyon da adeta ekono-
mik sistem olarak behrindedir. Bu
yüzden şekil ve muhteva çalışmalarını
vuku bulmaktadır. Gelişmiş kapitalist
memleketlerdeki muterakkim ekonomik
sistemün kalıpları olan siyasi ve hukuki
müesseseler geri kalmış memleketlere
aktarılmca bu kalıplar geri kalmış mem-
leketler ekonomisine tabir cizse bol fel-
mekte dolayısıyla intibaksızlık görül-
mektedir.

Bu intibaksızlık derinde bir zaman
rejim adeta demagoglar rejimi havye-
tini ihraz etmekte daha sonraki geliş-
melerde ise halklar sayası suar. Kazan-
dikça idareci zümreler hurriyet tahdit-
lerine doğru kaymaktadır. Böylece
batının başlangıca bağıvurduğu hurri-
yetleri tahdit hareketlerine geri kalmış ul-
kelerde sonradan bağvurmakta dolay-
ısıyla halklar bir zaman sonra hurri-
yetlerden mahrum olmak iddialar
Çoğu ulkelerde idarecilerle halk tabakası
(Devamı 3 de)

Sağlık Bakanı Y. Azizoglu'nun Açıklaması

Ankara — Sağlık ve Sosyal Yardım
Bakanı Yusuf Azizoglu TBMM Karne
Butce Komisyonunda yaptığı bir konuş-
mada Türkiye'nin sağlık durumu hak-
kında bilgi vermiş ve çeşitli konular
hakkında da bazı açıklamalarda bulun-
muştur.

Azizoglu'nun verdiği bilgiler ve a-
çıklamalar özetle şu noktalar etrafında
toplannmaktadır.

1 — Türkiye'deki verem sayısı 1 mil-
yona yakındır. Bu miktar nüfusa oran-
landığı zaman yüzde iki buçuklu bulmak-
tadır. (Devamı 3 de)

Y.T.P. İLÇE SEKRETERİ Senatör C. Gebelöglü'nu Tebrik Ediyor.

Vatan butünlüğünü parçalamak is-
tiyenlerin ve biz Kurtçe konuşanların top
yekün yokolup gitmesini gaye edinen
vatan düşmanlarına karşı olan tutumu-
nuz çevrede size karşı son derece saygı
ve şükrân peydâ etmiştir. Senatoda ken-
dini Doğuya düşman ilan eden
Suat Seren Türkiye Cumhuriyeti kanun-
larına teslim edilmeliydi ki bu gibi ha-

reketter zühur etmesin. Başkan Y.T.P.
İlçe sekreteri olmam sıfatıyla bütün ar-
kadaşlarımızla itmadlarımızı bildirir. Gü-
zel vatanımız hakkındaki hayırlı işler-
de muvaffak olmanızı cenabı haktan tem-
enni ederiz.

Ali Özdemir

Y.T.P. İlçe Sekreteri

KEBAN BARAJI Yeni Bir Safhada

N. Ardiçoğlu'nun Basın TOPLANTISI

Keban Barajı ile uzun zamandan-
beri ilgilenen ve barajın inşasını baş-
yılık plâna sokmaya muvaffak olan
Elâzığ milletvekili Nurettin Ardiçoğlu,
CKMP Genel Merkezinde yaptığı basın
toplantısında, barajın Türkiye'nin ekono-
misine sağlayacağı faydalar hakkın-
da geniş bilgi vermiştir.

Buna göre, baraj 206 metre yüksek-
liğinde olacak ve arkasında 23 milyon
metreküp su toplayacaktır. Yedi türbin
bulunacak olan baraj, yılda 5,5 milyar
kiloovatsaat elektrik üretecektir.

(Devamı 3 de)

A. P. İLÇE BAŞKANI SENATOR SUAT SEREN'İ Protesto Ediyor

Senatoda yaptığımız konuşmada
kendimizi Türk vatandaşı saydığımız biz
Doğu Kürtleri için sarf ettiğiniz Cüm-
leler çevremizde hayret, nefret, ve tes-
essur yaratmıştır. Biz kendimizi Türk
olarak Cemiyet içerisinde hissediyoruz.
Siz ve sizin gibilerin tutumu gitkçe em-
niyetimizi sarsmaktadır.

Başkan A.P. İlçe İdare Kurulu Baş-
kanı olmam sıfatıyla sizin gibi bir düş-
manın partimizde bulunuşu beni ve bu-
tun arkadaşlarımızı uzmuştur.

Biz Ruslar kadar düşman gör-
meniz Ruslara karşı olan düşmanlığınız
kadar bize de düşman olduğunuzu gos-
terir.

Teassuslarımızı bildirir, işlâhınızı
temenni ederiz.

Salih Erdem - Başkan A.P.
İlçe İdare Kurulu Başkanı

Mazgirt Kışesi : Yukarıdaki foto grafi, gazeteye İst. İktisadî Fakültesi son sınıf
talabesi Tuncel'inin Mazgirt kazasından A.P. Anagur verilmiştir.

D. Bakır Milletvekili ADNAN ARAL'ın Kanun Teklifi

Ankara — Öğrenildiğine göre Ad-
nan Aral TC Kanununun antideokratik
maddelerinden olan 141 ve 142 mad-
delerini vuzuha kavuşturmak ve cezai
mesuliyet için cebir unsurunu ihtiva
eden bir kanun teklifi hazırlıyor. M.M.
Başkanlığına tebliğ edilmiştir. Teklif kan-
nunlaştığı takdirde 141 ve 142 madde-
lerin son şekli şöyle olacaktır.

Madde 141 — Sosyal ve İktisadî ha-
yatı düzenlemede çalışanların sermaye
sahipleri, sermaye sahiplerinin çalışan-
lar üzerinde cebir yolu ile tahakkümüne
tesis etmeye veya bu sınıflardan birini
ortadan kaldırmaya veya memleket iç-
indeki müesses iktisadî veya sosyal tem-
mel nizamlarından her hangi birini cebir
(Devamı 3 de)

ZORAKI MUHBİRİN HUKUKSINASLIĞI

Cevat Fehmi Başkut, Dicle -
Fırat Gazetesi ve yazarları hak-
kında hakikatle alâkân olmayan
hâinane iftira ve tehditlerinden
sonra birden bîre 300 derece yan
çizerek karşınıza bir hurriyet ha-
varısı olarak çıktı.

Efendim ne demekmiş gaze-
tecinin tevkifi? Hele hele ne de-
mekmiş senatoda Cumhuriyet Ga-
zetesinin kapatılmasından bahs et-
mek?

Cumhuriyet Gazetesi Atatürk
devrinin bir vediasıymış, o devir-
de devrimciğin savaşçılığını
etmiş hâlî hazırda da elde silâh
serhad boylarında nobet tutuyor-
muş.

Bunları soylerken de zoraki
muhbir, sakın ha Cumhuriyet Ga-

ÇİZGİLER

Hamit Mazıdağlı
zetesine dokunmayın der gibi bir
edayla sağa sola saldırmaktadır.

Biz, prensip olarak gazeteci
tevkif etmenin, gazete kapatma-
nın aleyhindeyiz. Gazete ister
Cumhuriyet Gazetesi olsun ister
Yeni İstanbul Gazetesi olsun.

Bizim anlayamadığımız cihet
Cevat Fehmi Başkut gibi bir ada-
mın basın hurriyeti ve insan hak-
ları mudafâ kesilmesidir.

Ama merak etmeyin Cevat
Fehmi Başkut gene aynı Cevat
Fehmi Başkut'tur. Hak, hurriyet
ve insan haklarını yalnız kendi ve
kendi gibiler için istemektedir.

Hürriyetle bin yaşa Hürri-
yet düşmanı Cevat Fehmi Baş-
kut.

Urfalı Halilullahman golu ve camii : fo-
toğrafi, Urfalı öğrencimiz Tuncel Ka-
rara gazete'ye göndermiştir.

GARİP KARARLAR HEP DOĞUYA MI TATBİK EDİLECEK?

Said ELÇİ

Geçmişte olduğu gibi bugün de gayri muşlim vatandaşlar resmi dilimiz Türkçeye hâle gelmek şartıyla ve mevzuatın musaadesi nisbetinde kendi anadillerini konuşup yazmaktadırlar ve bu hal milli birlik mefhumuna zarar vermemiştir. Birlikli lisanla bozulmadığı meydana çıkan geçmişte doğuda .Vatandaş Türkçe konuş. zorlamaları eksik olmamıştır. Bu yüzden masum doğulu vatandaşlar türlü baskılar altında bırakılmıyş aynı zamanda para cezalarına çarptırılmıyşdır.

Bundan başka gene geçmişte ebeveynlerin yeni doğan çocuklarına taktileri isimler nufus idareleri tarafından kabul edilmemiş bu daireler tarafından ebeveynlerin rızaları alınmadan çocuklara .Oğuz. .Bozkurt. .Atıla. gibi adlar verilerek nufus kutuklerine geçirilmişlerdir. Fakat bu isimler ancak nüfus kutuklerinde kalmış fakat hayata intikal edememişlerdir. Ebeveynler gene bildikleri gibi çocuklarını adlandırmışlardır.

Nihayet idareciler hatalarını öğrenmiş bu sakat tabiatkattan vazgeçmişlerdir. Daha bu hatıralar hafızadan silinmemişken şimdi de koy ve kasaba isimleri değiştirilmekte yeni karışıklıklar tevhit edilmektedir. Realiteye aykırı bu hassasiyet neden ve niçin.

Milletlerin feza yarışı yaptığı şu asırda, binlerce aç, sefil ve hastanın bulunduğu bir bolgenin istisaplarını bir tarafa bırakarak vatandaşların alıştığı isimleri değiştirmekle vakit geçirmek eylemi vericidir. Birkaç sene evvel başlanılan ve bugün devam edilen bu yanlış tabiatk ancak ve ancak karışıklığa sebebiyet vermekte ve vatandaş nihninde teşevvüşlere yol açmaktadır. Zira bugün devlet kapısına işi düşen vatandaşlar ne reh olduklarını bilememektedirler.

Doğu kalkınması doğuya, doğuluya doğulunun oturduğu koy ve kasabalara yabancı gözüyle bakılmak doğuluya inanmakla kaimdir. İdarecilerimizi müsabet ilim ve akıl yoluna davet ederiz.

DAHİLİYE VEKİLİ HAKKINDA GEN SORU

Ankara. — CHP Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan ve 5 arkadaşları dün Grup Başkanlığına bir önerge vererek İçişleri Bakanının takip ettiği politika hakkında .Genel görüşme. açılmasını istemişlerdir.

Arıkan .Genel görüşme. önergesinde imzası bulunan Şevki Aysan, Reşit Ülker, Ahmet Karamuftuoğlu, Ruhi Soyer ve Namı Tıraklı, Grup Başkanlığına İçişleri Bakanı tarafından cevaplandırılmasını kaydıyla muhtelif tarihlerde vermiş oldukları soru önergelerini birleştirerek bu konularda ve ayrıca Bakanın takip ettiği politikanın tesbiti için

CH.P. GRUBUNA ONERGE VERİLDİ

Gaziantep Milletvekili Ali İhsan Göçüş, Diyarbakır Milletvekili İhsan Pirinçoğlu ile İstanbul Milletvekili Coşkun Kirca tarafından dün CHP müsterek grubuna bir önerge verilmiştir.

Önergede .Hangi cerevanın mensubu olursu olsun fikir ve basını suçlanmasını gibi tabiatkının Batılı anlamında demokratik zihniyetle bağdasamayacağı hususunda C.H.P. Büyük Millet Meclisi grubuna Hükümetin dikkatinin çekilmesini karara bağlanmasını arz ve teklif ederiz. denilmektedir.

İNCELEMELER

Doğunun Baş Düşmanı: FAŞİZM

— III —

Dr. Said Kırmızıtoprak

İrki faşizmin mahiyeti, metod ve vasıtaları aynı olmasına rağmen, her ülkenin kendi özelliklerine göre değişik biçimler göstermesi tabiidir. Meşrutiyet yıllarında ve 1933 Hitler iktidarından sonra, bizdeki İrkiçlar Alman emperyalizmi ve saldırganlığının geniş etki ve kontrolleri altında idiler. Fakat 1945 ten sonra İrkiç faşizim birtakım taktik değişiklikleri geçirdi. Bilindiği gibi savaş sonrasında ekonomik güçlüğü devrin CHP iktidarını bazı reform hamlelerine zorluyordu. Ne yazık ki demokrasi adı altında girişilen çok partili hayat, aslında iktidar partisinin en gerici ve en somürücü kanadının ana muhalefet partisi haline getirilmesiyle soysuzlaştırıldı. Kitlelerin tamamen başka nedenlerden doğan hoşnutsuzluğu, her türlü sosyal reform, demokratik hareket ve insanietçi düşünceye düşman gerici unsurların reaksiyonunun zaferini pekiştirecek şekilde kanaliz edildi. Böylece 1950 de büyük gürültülerle seçimleri kazanan DP nin siyasi iktidarı İrkiç faşistlerin gelişip serpilmesi için uygun ortamı da beraberinde getiriyordu.

Burada önemli bir noktayı hatırlamak, varmak istediğimiz sonuçları istidil bakımından yerinde olur. DP yöneticileri .Genel Dünya Savaşına girmeyen o devrin yöneticilerini neden korkaklıkla, pısrıklıkla itham ettiler? Neden Adnan Menderes ikinci Fatih (*) pozlarıyla bazı güney komşularımıza saldırmaktan bahsediyordu? Ve bugün niçin DP mirasına konmuş İrkiç faşistler durmadan savaş kundakçılığı yapıyor iç-dış düşmanlardan dem vuruyorlar? Çeşit çeşit sosyal demogojilere ve maskelere rağmen su gerçek artık ivce su yuzune çıkmıştır. Türkiye İrkiç faşistleri içte ve dışta saldırgan, despot bir politikanın en hayasız öğirtileridir.

Türkiye ekonomikman az gelişmiş bir ülkedir. Az gelişmiş ülkelerin faşizmi, iki büyük merfaat zümresinin çıkarlarını korumak ve devletin emperyalizmi (Dünya) dan birincisi, az gelişmiş ülkeyi bu ham madde kaynağı ve açık pazar olarak kullanmakta olan beynelmilel mali sermaye, ikincisi, de iç pazarı somuren aynı zamanda beynelmilel mali sermayenin verli ajanlığını yapan feodal-burjuva (Büyük toprak babaları, vurguncu mahalle milyonerleri, büyük ithalât-ihraacat tüccarları vs.) çevrelerdir. Bu durumda, bir yandan yerli menfaat guruplarının ekonomik güçlerini sürdürmek için içte mutlak bir baskı düzeni kurul-

maya çalışılırken, obur yanda beynelmilel mali sermayenin görüşlerine uygun olarak dışta saldırgan bir politika güdülmesi esastır. Genç halk çoğunluğu içinde ufaklık bir azınlık teşkil eden bu yerli-yabancı büyük sermayedarlar sınıfı, şüphesiz ortaya çıkıp, bunu haykıramazlar. Yani bizim çıkarlarımızın korunması ve devamı için içte ve dışta saldırganlık gutmemiz gerekir diyemeyiz. Bu görevi çok örtülü ve sistematik bir şekilde kiraladıkları İrkiç faşist teşkilâtlara verirler. İrkiç faşistler de bu yuzuyun başlarındanberi denemmiş vatan - millet - din - kahrmanlık gibi kocaman kelimelerin arkasına saklanarak aslında yerli - yabancı büyük sermayenin görüşü olan saldırganlık politikasını geniş kitlelerin arzusu haline getirmeye çalışırlar. İrkiç faşistler geniş kitleleri avlamak ve iktidara gelip her türlü demokratik halk hareketlerini boğmak için gunun ve ülkenin icaplarına göre sayısız demogojilere, şantajlara, intikamci duyguların istismarına öledüz vasitlere, yalanlara başvururlar.

Bu kısa genel tahlilin ışığında gunumuzün İrkiç faşizmini değerlendirebiliriz. 1950 de iktidarı alan DP yöneticileri milletlerarası mali sermayenin görüşlerine - tensil ettikleri büyük toprak babaları ve vurguncu mahalle milyonerlerinin çıkarları icabı - kolaylıkla uydular. Yabancı sermayeye tanınan geniş imtiyazlar, büyük toprak sahipleri ve vurguncu ağızgoz iş adamlarına bol keseden dağıtılan krediler ekonomik politikalarının temel oldu. Enflasyonun yarattığı geçici bolluk devresinin mahiyeti bilinmediği ve gereğince de anlatılmadığı için geniş emekçi kitlelerinin sempatisi de cabadan kazanılmıştır. İşte bugünkü İrkiç faşizmin yeşermek istidadını gösterdiği ortam budur. Bir yanda içte daha siddetli bir baskı düzeni, dışta saldırgan bir politika arzulan büyük toprak ve sermaye burjuvazisi ve yabancı sermaye imtiyazlıları. Obur yanda DP nin ilâs eden ve fakat mahiyeti tam anlamıyla anlatılmayan kısa devreli nisbi bolluk devresinin suvruna elemeyen geniş halk kitleleri. İrkiç faşistler birincisi, büyük toprak sahipleri, mahalle milyonerleri ve yabancı tekkellerin hesabına ve geniş kitleleri avlamaya çalışıyorlar. Muhphem yayıncı sloganların mali destek ve yardımlarıyla, kara gomlekli kiralık komandolar, iç-dış düşmanlardan bahisile yaratılmak istenen korku psikozları hep gerçek çehrelerini gizle-

(Devamı 8. sayfada)

DİŞ DURUM

KONGO BUHRANI

Mahmut Bayraktar

Kongo Halkı, siyasi istiklâhını kâzandıktan sonra Kongo'da bu buhran başgösterdi. Bu buhran çeşitli safhalar geçirmiştir. Buhranı yaratan çevreler, somurgeci çevrelerdir. Bunlar, Belçika, Fransa ve İngiltere'nin bazı sermayedar çevreleridir. Bu sermayedar çevreler eski somurgeci itiyatlarından halâ kurtulamamışlardır.

Kongo Halkı'nın siyasi istiklâl mücadelesine iç ve dış şartlar müvacehesinde mâni olamayacaklarını anlayınca sınımlar fakat siyasi istiklâl ilân edilip devlet idaresini halkçı kuvvetler ele geçince tekrar faaliyete geçmişlerdir. Çünkü bu çevreler kendi tesirleri altında olan yerli menfaat guruplarının iş başına geçmelerini istiyorlardı.

Boylece zevahırı bir istiklâl perdesi altında tekrar eski oyunlarına devam edebileceklerini sanıyorlardı. Bu tasavvur gerçekleşmeyince, bu sefer meşru merkezi hükumete ve onun meşru başkanı halkı ve milliyetçi Lumumba'ya karşı kiralık kuklalar çıkarmaya teşebbüs ettiler. Bu oyun ve tertiplerinde uzun zaman muvaffak oldular. Milletine ve halkına düşman aşağılık bir ajan olan Çombe'yi sahneye çıkardılar. Sermayedar çevreler bilhassa Katanga'daki maden şirketleri sahipleri, Çombe'ye muvaffakiyet kazandırmak için başka aletler de bulmakta gecikmediler. Bunların belh başlıklarından biri de başça-vuşlukta doğrudan doğruya başkomutanlığa yükseltilen Mobutu'dur.

Çombe ve Mobutu ne yapıp yapıp Lumumba'nın vücudunu ortadan kaldırmaya karar verdiler. Bu cinayet komplosunda da muvaffak oldular. Lumumba'nın öldürülmesinden sonra hükümet üyelerinden ve Lumumba'ya bağlı halkı ve milliyetçi Gizenga, Elizabetvüde meşru hükümet temsilcisi olduğunu ilân etti. Fakat yerli ve yabancı cinayet ortakları Gizenga'ya da bertaraf etmeğe karar verdi. Gizenga bu cetenin elinden zor kurtularak siyasi hayatın dışında kalmak mecburiyetinde kaldı. Bundan sonra Çombe merkezi devlet başkanı Kasavubu ve merkezi hükümet başkanını Adulla'nın gevşek politikalarının cesaret alarak istediği gibi atıvattı. Çombe yerli ve yabancı meceperestlerden ücretli bir ordu bile kurmaya kadar gitti. Menfaat guruplarının tesiri altında olan bazı komşu devletlerden yardım da gördü. Tabii ki bu arada Amerika Birleşik Devletleri çıktıkece prestij kaybını uğruyordu. Fakat Belçika, Fransız ve İngiliz hükümet çevreleri bu durumdan memnun gözüküyorlardı. Uzun bu fasıldan ve eski Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Hamarskold'un esvarengiz bir surette öldürülmesinden sonra Amerika Birleşik Devletleri kinirdar gibi olduysa da tekrar rehavet haline çekildi.

Nihayet Ulan gibi tarafız bir milletlin mensubu Bole mis Milletler Genel Sekreterliği görevine seildikten sonra Kongo buhranı çerçevesinde ciddi ve tutarlıca Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti de artık prestij kaybına dayanamıyacak mütefekillemi kurmak pahasına meseleye enerji bir surette mudahaleye karar verdi. Zaten Sovyetler Birliği Hükümeti başlanıncıdan beri halkçı ve milliyetçi kuvvetlerin destekliyordu. Böylece iki büyük devlet elbirliğiyle Çombe'ye karşı cephe almca Çombe se-

(Devamı 3 de)

HABERLER

GÜNEYDOĞU'DA TRAHOM HASTALIĞI

(Baştarafı 1 de)

2 — Sitma mücadelesi yuzumuzu a-
gartan tek mücadeledir Ancak bu mü-
cadeleye 1968 yılı sonuna kadar aynı
kadro ile devam edilecektir

3 — Güney-Doğu Anadolu bölgesin-
de birbuçuk milyon kadar trahomlu in-
san bulunmaktadır

4 — Sağlığımızı tehdit eden mese-
lelerin başında çocuk hastalıkları ve
kayıbı gelmektedir Her yıl 10 bin çocuk
doğumunda 165 i kaybolmaktadır.

5 — 1962 yılında 5244 tifo olayı kay-
dedilmiştir Bakana göre kanalizasyon-
lar açıkta iken tifo mücadelesi yapmak
imkânsızdır

6 — Bu yıl 3913 difteri olayı tesbit
edilmiştir

7 — Her yıl 300-500 civarında olan
çocuk felci olayı 1962 yılında fazlasıyla
artmış ve son 10 ay içinde 1145 e çıkmış-
tır Bakanın ifadesine göre, yeni bir
tehlike kapımıza kadar gelmiştir

★

UMUMİ DURUM

(Baştarafı 1 de)

ları arasına orta tabakanın bir kanadı-
nı teşkil eden organize kuvvet olan ordu
girmektedir.

Bu vaziyetlerde uç-sagdan uç-sola
kadar zızzıklar müşahade edilmektedir
Demagoji devrinden sonraki devrede
-halkların siyasi şuur iktisap ettikleri
devre- halklar sosyal taleplerde bulun-
makta, idareci zümreler ise demagoji
devrinin hasretini içinde tekrar o devreyi
geri getirmek için giriştikleri bütün ma-
nevraların neticesiz kalması karşısında
tehevvüre kapılarak "asker" e gizlice göz
kırpmaktadır Halklar da bir türlü ta-
hakkuk etmeyen sosyal talep tahassus-
larının infialı içinde o da gizliden gizli-
ye "asker" e göz kırpmaktadır Orta ta-
bakanın en hassas en romantik en gu-
rurlu ve en ikinci kanadı olan ordu iki
hasım arasında ezilmel korkusuyla bu
kaşgöz kırpmalarını fırsat bilerek mu-
dahaleye girişmekte ve geri kalması mem-
leketlerde seyyi ve sonu malum netice-
ler meydana getirmektedir

Türkiye idarecilerinin, bundan boy-
le olsun basiret yolunu seçerek demok-
ratik rejimin yerleşip yaşamasına sa-
mimiyetle gayret göstermelerini temenni
etmekten başka elden ne gelir?

★

DIŞ DURUM

KONGO BUHRANI

Baş tarafı 2 de)

kavetinin sonu gelmiş demektir Nihayet
geç te olsa geldi de

Geçmişteki Suveys harekâtı yakın-
daki Kuba buhranı iki büyük devletin
karşılıklı anlayış ve iş birlikleriyle co-
zuldu Küre'mızı tek atlı bir araba ce-
kemiyor Aynı arabaya koşulmuş zıt
istikametler tutan iki atla da araba ha-
reket edemiyor ustelik hareketsizlik
başgosteriyor Arabayı ancak aynı istri-
tamette giden iki at her enseli aşarak
yürütür, ilerletir! Kongo buhranının so-
na ermesi sülhsever bütün milletleri ve
insanları sevindirmiştir

T.G.S. Federasyonunun Tebliği

Basının karşı karşıya kaldığı son
uzucu olayları dikkatle izleyen T.G.S.F
Yönetim Kurulu aşağıdaki hususun hal-
koyuna duyurulmasını kararlaştırmıştır:

Yeniden gazetecilerin cezaevlerine
gonderilmeleri karşısında duyulan uzun-
tütü sonsuzdur Kesinleşmemiş hukumler-
le fikir adamlarının cezaevlerine sokul-
maları daha düne kadar kınanırken,
bugün aynı yola gidilmesi Türk fikir
hayatının ve demokrasimizin gelişmesi-
ne küçümsemeyecek bir darbe olmuş-
tur Türkiye'de fikir hayatını baltaladı-
ğına inandığımız Türk Ceza Kanunu'n-
unun 141 ve 142 nci maddelerinin kaldırıl-
arak bunların yerine faşizm, üçüçlük ve
komünizmin açık ve kesin tariflerini
yapan hükümlerin konulmasında bir za-
ıret olduğu ortaya çıkmıştır.

Anayasa'ya aykırı kanunların kal-
dırılması için Anayasa Mahkemesi'ne
müracaat süresinin* gittikçe kısılması
karşısında, T.G.S.F Yönetim Kurulu
yetkili makam ve kişilerin yeniden dik-
katını çekmeği görev sayar.

★

D. BAKIR MİLLETVEKİLİ

ADNAN ARAL'ın

KANUN TEKLİFİ

(Baştarafı 1 de)

ren devirmeye mâtuf cemiyetleri her ne
suret ve nam altında olursa olsun kur-
maya tevessül edenler veya kuranlar,
veya bunların faaliyetlerini tanzim ve-
ya sevk ve idare edenler veya bu husus-
ta yol gösterenler, 3 yıldan 15 yıla ka-
dar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 142 — İktisadi ve sosyal ha-
yalı düzenlemede çalışanların sermaye
sahipleri, sermaye sahiplerinin çalışan-
ları üzerinde cebren taakkumunu tesis
etmek veya bu sınıfların birini ortadan
kaldırmaya veyahut memleket içindeki
muesses ilâdsadı ve sosyal temel ni-
zamlardın herhangi birini cezar yola ile
devirmek veya devletin siyasi ve huku-
ki nizamlarını topyekün cebren yok et-
mek için her ne suretle olursa olsun,
propaganda yapan kimsse 3 yıldan 10
yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalan-

★

KEBAN BARAJI YENİ BİR SAFHADA

(Baştarafı 1 de)

Keban Barajının projesi bir yıl
içinde ikmal edilecek ve 1964 de inşaata
başlanacaktır Bir yıl içinde Keban'a
giden yollar da ikmal edilmiş buluna-
caktır

Baraj tamamlandıktan sonra, 1,5
milyar lira sarfiyle, enerji nakil hatları
tesis edilecektir

Ardoğanlı, bunu takiben ileride
Harran ve Mardin ovalarının sulanma-
sı imkânlarının bulunabileceğini sözle-
rine eklemiştir

Mayın Tarlalarının ötesi

Liceli - Halit Nazmi

Yade em Licine, em Licine
Em babu kalexuwe kaçakçine
Çıbkım iro rehbereme hainé
Iro sé roj u se şeve
Em dešta Amuda Tı ü birçine
Yade em Licine, em Liciné
Em babu kalexwe kaçakçine
İş ü kâreme sere serhad bine

beriyé
Neji buye şan u şerefa zenginiye
Séba rızke ve dünyaye
Sale em neh deh hap dımrı welaté
xeribiye

Yade em Licine em Liciné
Em babu kalexuwe kaçakçine

TÜRKÇESİ

Biz Liceliyiz, biz Liceliyiz
Babadan deden kaçakçıyız,
Bugün rehberimiz haindir, ne
yapalım
Bu üç gün, üç gecemizdir ki
Amuda ovasında aç ve susuz
Biz Liceliyiz, biz Liceliyiz
Babadan deden kaçakçıyız
İşimiz karımız yaylarlardan ovalara
gidip gelmektedir

Zenginliğin şanı şerefi için bunu
yapmıyoruz
Sadece bu dünyanın geçimi içindir
Senede 9-10 kış gurbette oluyoruz
Biz Liceliyiz biz Liceliyiz
Babadan deden kaçakçıyız

Bu bir ağıt mı? Bir feryat mı?
Feleğe karşı bir serzeniş mi? Yok-

sa bir nara mı?

Hayır, hayır hic biri değil.
Bu yaşamak isteyenlerin tür-
kusuydu

Bu Aponun turkusuydu Bir
faciannın dihydi, bir yetimin baki-
şıydı bir hakkın yemişiydi ve bir-
lerce kalbin duruşuydu Bu Aponu-
nu türküsüydü. Liceliler bunu
Apodan öğrendiler; ofkelenince,
kederlenince, dinlenince ve neşe-
lenince Aponun türküsünü soyle-
diler Ve kan ağıladılar

Bir sonbahar akşamı bu ha-
ber Liceye geldi, Licelilerin bit-
meyen yaslarına bir yeni daha
eklendi Fakat bu yas başka yastı
Yağmur hafif hafif çiseliyordu;
Ağaçlar yapraklarını kara topra-
ga bırakıyor; kara toprak kokusu-
nu savuruyordu, yılanlar, akrepler,
çayanlar kara toprağa çekildiler;
kuşlar bu haberle goc ettiler Ta-
biat ta Aponun yasına ahenk tuttu
Ve yalnız, Licenin sokaklarında
Aponun tür'f'sü kol gezdi

Buyrun beraber yasa gidelim
Bir baş sağlığı da biz diliyelim Fa-
kat Licede yaslara şolene gider gi-
bi gidilir, herkes kaderince elin-
dekiyle yasa gider Çünkü Licede
Zenginlik, fakirlik te kadere kal-
mıştır Birkaç kilo bulgur, yarım
(Devamı 7 sayfada)

ŞİİRLER

GONLUMDEKİ DUYGU

Bir hasret var içimde
Bir hasret ki;
Uzun yılların gerisinden kopup gelmekte
Kurmuş gonluma saltanatını
Gün be gün beni kemirmekte
Mevsimler değişir zamanla
kış bahar
Bahar, yaz
Yaz, sonbahar kovalar;

Bir garıplık çöker her tarafa
Son bahar akşamlarında

Dokulur dallardan yapraklar
Sararan yapraklar huzunlu yapraklar
Sı'de de bir hasret var simdi

Gonlumdeki hasret kadar;
Sonbahar aksamları güzel,

Son bahar aksamları huzunlu
Fakat;

Ne dokulen yapraklar,
Ne de huzunlu sonbahar akşamları

Senin hasretin kadar güzel,
Senin hasretin kadar huzunlu...

Abdulkadir BAKAN

OZGURLUK

Yoksunluk kesiminde doğdu
Uyarlığın tüm verilerinden uzak
Elleri nasırdır
Tabanları cıtlaktın
Midesi kazıntıda
Ve yasamıza tutsak oluktan
Baskıca seğ germedi,
O da insandı

Diyarbakir — Âmidî

Hazin hazin bir duman yükseliyor
Diyarbakirden.
Feryatla, iniltile derinden derine
biri aghyor.

Benim Diclemdir bu
Harabeler, kulubeler, bedenler,
Geçmişini geleceğini yâdediyor,
Aneler, bacılar, mahzun cehreler
Eski eserler, derebeyleri
Karis karis gezme Âmididi
Verem olursun verem...
Hastahanesine emniyetine,

okuluna
Belediye binasına, idare kapasına
yaklaşma!

Yasıyamazsın viedamn, imanın
varsa eger.

Kimseñin ahına derdine,
Yalvarısına kulak verme
Kapan penceresiz bir yere
Tahammul etmezsin inliyen

toprakta ayayın
Yoksa Diyarbakir seni tutusturur
Kerem olursun Kerem

DİL BİRİN

Yasamak
Dileğince sevi-mek
Mafıl olmak
İstiyordu,
Oysa ne gezer
Sınra bunları ne yapacaktı
Vasa ona özgürsün diyordu ya:
Mahmut TOPRAK

İKTİBASLAR

İKİ AĞIR MESELEMİZ

II
Prof. Namık Zeki ARAL
İktisat gazetesinden

Acı çok acı da olsa şeyniyetin üzerine korkmadan eğilerek hastalığı yakından görmek, üzerine parmağımızı bilfiil basmak, tedavisine dün olduğu gibi muvakkat ve yarım değil belki esaslı tedbirlerle geçmek lazım gelir. Çünkü bu günün de harici cephesiyle hastalıklar doğrudan doğruya (Kürdistan meselesi) a-diyle karşılamızdır. Yine milletler arası alem nazarında mesle bızden başka ca Rusya'yı, İran'ı Suriye'yi Irak'ı alâ-kadar etmektedir (Türkiye İktisat Gazetesi 12/1/1962 yine kalkınmamız ve şark vilâyetlerimiz)

Mesele ırk imhaası (Genocide) şeklinde şimdilik yalnız Irak ile alâkadar gösterilerek Birleşmiş Milletler kapısına kadar getirilmiş bulunmaktadır. (Le Monde 10/Ağustos/1962 - s 1) Şimdilik diyoruz Zira ameli sahada dâvayı son yıllar Irak'tan yürütenler hem askerlik hem diplomasi itibarıyla birden fazla cephe açmayı şı sıralarda hem yersiz hem muhataralı görmektedirler. Bugün için on beş milyon nüfusa sahip gösterilen müstakbel Kürdistan'ın Türkiye-den mütalebesi şark ve cenubi şarkı hudutlarımızdan Sivas beldemize kadar uzanmaktadır. En aşağı, memleketimiz sahasının dörtte birinden fazlasını sine-sinde toplayan bu vilâyetlerimizde nü-fusumuzun altında bir sakındır. Hâlen dahil edilmiş mi yok mu diye sorulacak derecelerde belirsiz veyahut âdetleri parmakla sayılabilecek derecede mahdud bir takım politikacılar istisna edilecek olursa bütün bu vilâyetler sekencesini a-navaatından ayrılmış olarak başka bir bayrak altında yaşamak taraftarlığı ile tohmetlendirmek, munevveriyile bütün bu kütleye iftira etmekle musavi düşer, demekle en ufak bir tereddüt sahibi de-giliz şimdiye kadar zuhur etmiş harici tehlikeler karşısında müşterek vatan mu dafaasını bu hâvali halkı memleketin di-ğerk aksami halkından daha eksik bir ma-hiyet ve gayrette yapmamışlardır. Mem-leket dahilinde geçmiş bir takım hâdiseler-in doğurduğu acı hatıralara rağmen kütle halinde bu havalı halkının Türk-camiası haricinde bir hayatı aklından dahi geçirmediği kanaatini besliyoruz.

MESELENİN KENDİSİ: Çünkü (Şark meselesi) nde olduğu gibi bu gün de şark cephesi ve harici cephesi ile şark vilâyetleri meselesinin en birinci müvel-lidi veya amilî idare cihazımızdaki şumullü zaaf meselesidir. Şark Vilâyetleri derken vur abahya kabulinden üzerine yüklediğimiz şu ağalar meselesinin mesuliyetini de haddizatında ağalara raci tutmaktan ziyade idaredaki zaafımızın sırtına tahmil etmek daha isabetli düşer. Bu zaafın mütevellit boşlukları o havalde ağalar doğru yanlış doldurmaktadırlar. Şarkta, halkı devletten hükümetten ziyade ağalara yönelten veyahut halk üzerinde ağaların nüfuzuna yol açan amil veya amiller nelerdir? Bir an için şarkı ve ağalarını unuttuğumuz garpta en büyük beldelerimizde doğrudan doğruya kendimize bir göz atalım (İdare ile karşı karşıya gelmek üzere görülecek en basit bir işimiz zuhur ettiği zamanlar dahi derhâl zihnimizde eşten dosttan bir (Mütevassit) aramakla meşgul olmazdık. evvel hangimiz doğrudan alâkadar daireye gider de memurunu buluruz ve işimizi onunla hallederiz? Şarkta da vaziyet başka türlü değildir. Ve şarkta başka türlü olmaması için sebepler da-

DOĞU'DA GÖRDÜKLERİMDEN

II
Mustafa Dilmen
Milliyet gazetesinden

— Gâvuru niçin yarattın?
— Cehennem odunsuz kalmasını di-yey
— Türk'ü niçin yarattın?
— Dünya medeniyet gorsun diye,
— Kürdü niçin yarattın?
— Vallahi oyle bir şeyden haberim yok demiş. Ne ideceksin? Bizi herkes unutmuş.

Zazalar oldukça sâkin insanlar. Bir çoğu tüfekleriyle işe gelmelerine rağmen kullandıklarını gormedim. Muhterlerinde eşkıyah pek olmuyor. Hayvan hırsızlığı da zaten muhümensecek değil. Asker kaçakları oldukça çöksa da, her yerde var.

Tek arzuları, sondajın bir kaç ay daha devam etmesi. Herşeyleri buna bağlı gibi. Tuzunu, birkaç metre basmasını bulgurunu ancak sondaj parası ile alacak. Sondajda çalışana kredi de açmışlar, oldukça da borçlanmışlar.

Askerliğini İzmirde yapan oldukça güzel Türkçe konuşan amele başı Hasan çavuşa sordum.

— Senede rençberlikten elinize ne geçer?

— İki uç teke satırım, bir kaç kilo yağ, sut satırım. Yanında başka şeyler satırım. 250-300 lira alırım, dedi. Sonra devam etti.

— Diyeceksin bu dağ başında para-ya ne lüzum var? Oluyor, beğ. Askerde bilâder var, o gelir, bizim oğlan gider. 3-4 ayda bir para göndermesen olmaz. Başlıksız avrat vermezler. Para olsa da harcanacak yer olmaz mı? dedi.

Sondaj yakınında yarıma ekibi çalışıyor. Gurultular vardı. Ne var diye git-tim.

— Çavuşum, ne olur beni iş başı yaptır, diyen birisi yalvarmakta.

Çavuş

— Geç geleni biliyorsun kı almıyız.

— Çavuşum, ne olur iş başı yaptır. Bu ayın parası ile Rovolver alacağım.

— Ne yapacaksın?

— Rovolver alacağım. Düşmanım var.

— Bu ay da çalışayım, para'yı da ek-lersem 100 bacağı alıyorum, dedi.

Çavuş

— Biz Karadenizliyiz, tabanca'yı se-veriz. Hadi gel çalış, dedi. — SON —

ha çoktur ve daha kuvvetlidir. Şarkın okuma yazmadan dahi mahrum halkın-daki o derin naspırsızlığı düşününüz. Sonra Devlet, hükümet denildiği zaman şimdiki kadar (zeiri) muamelelerinden başka hemen hemen başka bir şeyi go-rulmemiş müesseseden halkın ihtirazını ve hattâ korku hissini tasavvur ediniz. Buna bir de halktan mahrum bir kısmı için devlet resmî dilini bilmemezliği ekleyiniz. Sarırlarından sarfî nazar, sa-dece bu mâlahazalar üzerine. Şarkta Devlet veya hükümet ile halk arasında mütevasit diye yadırgayarak gördüğümüz Ağa, Seyh, Reis, gibi şahsiyetle-rin hikmet'i vücudunu en kısa yoldan izaha imkân bulmuş olursunuz. Bu şah-siyetleri, içtimalı muhit doğurmuş, yaşat-mış, eski haliyle ve eski canlılığıyla ol-masa da el'an yaşatmaktadır. Şarkta u-fak büyük o Ağa hükümeti nezdinde vatandaşın tercümanı, delilî, müşaviri, avukatı, hattâ sırasına göre malinin can-ninin hamisidir. Her birinin kendine göre az veya çok bu günkü malî mülk-üde ifa edilmiş bu kabil hizmetlerin kar-şılığidir. (Devami var)

Doğu'nun İdaresi

Fevzi Hamurculu
Dünya gazetesinden

Şehir ve kasabalardaki bir kısım politi-kacılar az çok aklı eren insanlar olarak bu çekişmeleri önlemeye çalışacakları yerde tam aksine koruklerler. Hattâ aşiretler arasına nifak tühmlarını saçar-lar. Ve inceden inceye hesaplayarak sı-yasetlerine ona göre rota verirler. Do-ğuda siyasi partiler buna göre kurulur, politikacılar buna göre yön değiştirir-ler.

Ankaranın kuşkulu havasını da iyi bildüklerinden hasım gördükleri aşiret ağaları aleyhinde ikinci, üçüncü ellerden iftira, tezyir jurnallarını Ankara'ya yağ-dırma'ya başlarlar.

Bu arada vüdan sahibi ve sözünü duyuracak bir memur durumu düzeltme-ye kalkıştırsa, tezyirat sağnaklarını onun üzerine yağdırmaya başlarlar. İşin acıklı tarafı şu ki, bu çabalarında mahalli me-murlardan ve Ankara mahafılından kendilerine yeterli kadar taraftar bul-makta güçlük çekmezler. Ankaranın an-tenleri Doğuya karşı ziyadesiyle hassas olduğundan hamiyet sahibi memuru tas-fiye etmek hiç de güç olmaz.

Ağaların aşiret mensupları üzerin-deki nüfuzu tam değildir, gündün güne de azalmaktadır. Eğer devlet baba ka-nunları ile, kurumları ile doğulu yurtta-şa mal, can emniyetini ulaştırabilse ve buna inandırabilse, vatandaş aşiret ba-ğından kendini kurtarmak için can atı-yor. Ne çare ki, ağanın emrine uymadığı takdirde yine bir hükümet organı elyle başına türlü belâların geçeceğini çok de-f-denemiş bulunan vatandaş, ağanın suyuna gitmeyi ehveni şer sayar. Sira-sına göre haraç verir.

Doğuya karşı bu derece titiz davra-nan Ankara mahafılından bu bölgeye daha bilgili, daha tecrübeli, daha inan-lır ve güvenilir memurlar göndermesini beklemek mantık icabı değil mi? Ne ge-zer? Gerçek tam tersinedir. Çalışmasını, kaşını, gozünü beğenmediği ya da iyi niyetinden kuşkulandığı memuru bir ne-vi cezalandırma duygusu ile Doğuda go-revlendirir. Bu ezgi altında görevle baş-layan memurdan ne bekleneceği besbel-dirdir. Yeni yazıyı bilmediği halde doğu-nun bir ilinde onaltı yıl teknik tarım mudurluğu yapmış, on binden fazla ko-yun sap hastalığından telef olduğu hal-de resmen muraacaat olmadı diye tedbir almayan Veteriner Muduru, huduttan (44) kilometre içeride oylayan bir sür-yüü hudut taşı yanında ve İran'a ka-cı-nın yakalanmışcasına zabıt tutan tabur komutanı doğuda gorulmuş şeyler-di. Buna benzer sayısız misalleri sayıp dokmeye ne gazete sütunları yeter, ne de milli gurur elveriş.

Doğuda görev alan memurlarımızın tümü böyle demek istemiyorum. Asla. Gerçekten çok kıymetli birlik komutan-ları, il jandarına komutanları, Emniyet mudurları ile beraber çalıştım. Üstün de-ğerli faziletli memurlar gördüm. Ne çare ki bunlar çoğunlukta değillerdir ve çok cabuk tasfiye edilmişlerdir. Bu tas-fiveler bir taraftan şer kuvvetlerine ce-saretle verirken, öbür taraftan iyilik ta-raplarını sindirir. Onların cesaretlerini kırar. İcin daha acıklı tarafı kotunun ko-turumunu ilgilî bakanlığa duyurmak edil-den gelmez. Gerçek ve fazilet gurultu in-cinde boğulur gider.

İnsanın Ankara kalesine çıkıp bu memlekette doğruyu savunacak aklı se-lim sahibi kalmadı mı diye nefesi ke-silene kadar bağıracağı gelir;

935 de Sayın İnönü bir Doğu gezi-sinden dönüşünde (Şarka ıyı memur da-ha ıyı idare âmirleri göndermek zorun-dayız) demişti. Aradan 28 yıl geçti, bu dosdoğru teşhiş pek iltifat eden olma-dı. Ama bu çok isabetli teşhiş de de-ğlerinden bir şey yitirmiş değildir. Bu gün de yapılacak ilk iş budur. Doğuya bu toprakları seven, buralarda yaşayan yurttaşların istisrapları ile kalbi sızla-yan, bilgili, becerikli, inanılır, güvenilir, medeni cesaret sahibi valiler, komutan-lar, savcılar tâyin etmek ve bunların tutumlarını destekleyerek yalnız onların tutacakları ışıkla Doğu'nun idaresini her türlü safatmadan kurtarmak şarttır.

Kuşaklar boyunca sürüp gelen şid-det tedbirleri bir yana bırakılarak bu bölgenin kültürel sağlık ekonomik dert-lerinin üzerine ciddi olarak eğilmek yol-su, tarım, hayvancılık konularını rasyo-nel şekilde hâl çarelerini arayıp bul-ma, koymak ve daha çok geç kalmadan hemen işe başlamak zaruret kertesine gelmiştir. Bu arada asayiş konusunu merkezden sevk ve idare edilen birlikle-ri değil, Valiler emrine verilecek kuvvet ve araçlarla her ne bahasına olursa ol-sun, düzlemek devletin boynuna borç-tur. Ve illâ Doğu konusunda geç kalın-mış olmasından korkulabilir.

— SON —

OKUYUCULARIN DİKKAT NAZARINA

Okuyucular gönderdikleri mektuplara yayınlanmasını istiyorum, yahut yayınlanmasını istemiyorum, veya şu kadariyle yayınlanmasını istiyorum diye bir not ekleseler bizim de tered-dudumuz olmaz.

ABONE ŞARTLARI

Yıllık, 12 altı aylık 6 liradır

İLAN TARİFEMİZ

BAŞLIK 25 LİRA
2 3 4. Sayfalar santimi 5 Lira
5 6 7 8 sayfalar 4 Liradır.

DOĞU MESELESİNİN BAZI YÖNLERİ

Gelecek sayımızda arkadaşımız Mehmet Şanlıer'in Doğu meselesinin bazı yönlerini aydınlat-mağa çalışan bir yazısı yayınlan-maktadır.

Dil - Edebiyat - Folklor

D İ L

— Tercüme —

I

Kurt dili, İran bolge dillerinden geçerek, indo-européenne diller topluluğuna bağlanır.

Bununla birlikte, Kurt dili, bu sozu geçen bolge dillerinden busbutun farklıdır

GHuart, Kurtçede, kaybolmuş bir dil olan Zend'in belli bir takım biçimlerinin varola geldiğini ileri sürer. Bu iddiasını desteklemek için de "ben" anlamına gelen zamiri (Azem) ileri sürer. Bu bölgeye göre kurtçeyi Medie'nin eski dilinin son kalıntılarından biri saymak gerekir.

Şemsettin Sami Bey'e göre, Kurtçe daha çok, eski "Pehlevi" diline benzemektedir

Kürtçenin heceleri çok belirli ve genel olarak boğazdan gelen seslerden yapılmış hecelerdir. Bu özellik, Kurt diline belli bir sertlik verir. Bu da kürtlerin dağlı hayatına uygun düşer

Bununla birlikte, Papaz Paul Baidar, yazmış olduğu Kurt Dili Grameri'nin onsozunda, bu dilin ahenkli, hafif, sâde, dakık zengin ve çeşitli olduğunu söylüyor

"Kurt dili çok ilgi çekici ve öğrenilmesi çok kolay bir dildir. Halk arasında pek yaygın olan atasözleri gerçekten hayranlık uyandıracak niteliktedir. Konuşmaların temelini teşkil eden bu atasözleri Kürtçenin kendine has bir özelliğidir. Her konu ve olay üzerine bir Kürt atasözü bulmak kabildir. Bu atasözleri Kürtlerin hayatının kuralı ve ilkesi gibidir

"Tabii zerafet ve güzellik bakımından Kürtçenin oteki dillerden geri kaldığı söylenemez.

"Yazık ki bu dilin edebiyatı şifahi ve dile getirdiği güzellikler kısa ömürlüdür. Bu dilin alfabesi bile yoktur. Her çeşit harfle yazılabilir."

Kürtçe modern Farsçanın büyük çapta etkisinde kalmıştır. Sözlüğündeki kelimelerin üçte ikisi de Türkçeden, Farsçadan ve Arapçadan geçen kelimelerdir.

Kürtçe'de, gurgu, çerkes, asur, kalde ve hatta yunan kaynaklı kelimeler bulunur.

Farsça'nın etkisi medeniyet bağlantıları, Türkçe ile Arapçanın etkisi ise, Kürtler ile bu uluslar arasındaki içiçe geçmiş toplumsal hayatla açıklanabilir. Başka uluslar komşu olmaları yuzünden de, Kürtçenin sözlüğüne çeşitli yabancı kelimeler geçmiştir

Arap ıstilasından sonra, Kürtler de, tıpkı İranlılar ve oteki musulman uluslar gibi, dillerine yuzlerce arap kaynaklı kelime sokmak zorunda kalmışlardır.

Günümüzün Kürtçesi, tıpkı Kurt topluluğu gibi etnik bir karışım olarak ortaya çıkıyor. Bu karışım içinde, en fazla etki payı olan dil, Türkçedir. Özellikle Osmanlı ve Anadolu Türkçesi Kürtçeyi geniş çapta etkilemiştir. Kürtlerin Türkçeden alarak kullandıkları sayısız kelimeler bu dilin Türkçe'ye gittiğice benzenmesiyle yol açmıştır

Son zamanlara kadar, Kurtçe, arap harfleri ile yazılıyordu. Oysa bu dildeki bazı sesli harfler (oo, oo, aoo, eu, au gibi) arap harfleri ile yazılamaz.

Latin harflerinden yararlanılarak hazırlanmış olan Türk alfabesinin, Kürt dilini yazmak konusunda daha büyük kolaylıklar sağladığı apaçiktır

Fars gramerine benzeyen Kurt grameri çok basittir. Bununla birlikte, bu iki dil arasında, sozluk, morfoloji ve sentaks bakımından bir çok ayırdedici farklar vardır. Özellikle, Kurt dili heceleri farsçadakinden daha sert ve daha az ahenklidir

Kurt dili gramerine göre, canlı varlıkların isimleri iki bolume ayrılır. Bu bölümler "dişi" ve "erkek"tir

Cansız varlıkların isimleri notrudur.

İsimler çoğul ve tekil (mufret) olarak da ikiye ayrılırlar

Tekil belirtmek için isimlerin arkasına "bir" anlamına gelen "yek" kelimesi getirilir.

Örnek: "mero yek" yani "bir kımse". "espe yek" yani "bir at"

Çoğul ise isimlerin sonuna "ane, ana" getirilerek yapılır

Örnek: "Mir" (Bey), "miran" (Beyler), "Bar" (taş), "Bara" (taşlar).

Yabancı isimler değişmezler.

Örnek: "Fransız" (Fransız), İngiliz (İngiliz)

İsim çekiminde yedi hal vardır ve isimlerin hepsi aynı şekilde çekilirler.

Diné u Dino

Reşo

Mardin'in Derik kazasında Şexo adında bir delikanlı vardı. Delikanlı erkek güzeliydi. Boyu uzun, kaşları gür ve siyahtı. İpince bir delikanlıydı. Bıyıkları yeni terlemişti. Siyah ceket ve beyaz, uzun entarı giyerdi. Kasketi dâima sağa doğru eğikti. Elinde Suriye malı sapı sarı bir kırbaç bulunurdu. Tütüne yeni alışmıştı. Babasının ismi Heseno' idi. Anasının ismiyse Xérya' idi. Ailenin tek çocuğu idi Şexo. Bu aile yer yüzünde tek bir dikili ağaca sahip değildi. Şexo'nun ana babası yazın Mixat Köyüne giderlerdi. Annesi Xérya «lıqat dıkir» babası Heseno «paleyı dıkir.» «Lıqat dıkir», başak toplamak «paleyı dıkir» orak biçmek mânasına gelir kurtçede.) Böylece karı koca kışa hazırlanırlardı. Şexo'da yazın boş durmuyor kışlık odunu temin için yazdan ormana oduna giderdi. Odunun fazlasını sigara ote beri almak için satardı.

Aynı kazada yani Derikte Edulé isminde bir kız vardı. Edulé'nin güzelliği dillere destan olmuştu. Edulé, güzel olmayan zengin çocuklarına metelik vermezdi. Güzelliğine mağrurdu. Baba ve annesinin bütün zorlamalarına rağmen hoşuna gitmeyen zengin çocuklarına varmamak için direnir bütün gücünü kullanırdı. Bazan ailenin zorlamalarına dayanmaz isyan ederdi «Wana dewletını, eji xuweşıkım Ez xuwe nafroşım bı pera» Yukarıdaki ibare kurtçede (Onlar zenginse ben de güzelim. Güzelliğimi paraya satmam demektir.) Edulé'nin ana ve babası bazan deriğin Şerbé köyüne gider biri başak toplar diğeri orağa giderdi. Bazan da Derikte kalıp zeytin taneleri toplarlardı. Edulé, bu zamanlarda ev işleri yapar küçük kız kardeşi Xecé'nin bakımına kendisini verirdi. Edulé'nin babasının ismi İsmailo, anasının ismi Bêkesé' idi. Günlerden birgün allahın ışı bu ya, Edulé ile Şexo yuzüze gözgöze geldiler «Kanya Güzé» de. Şexo, o günler oduna gitmiyordu. Şexo Edulé' yi görür görmez gönül kaptırdı. Allah bilir ya Edulé'de Şexo'yu sevdi. Şexo laf attı Edulé'ye «Xuvedé çıma tu wer xuweşık aniyi dünyayé», (Allah niçin seni bukadark güzel yaratmış.) «Ez dibém belkı jı bo dilé me feqıra bı şewitini rebilâlemin tu ani dünyayé», (zannediyorum biz fakirlerin gönlünü yakmak için allah seni yarattı.) Adulé bir ara cevap verir gibi olduysa da cevap vermeyi gururuna yediremeyerek hıznıp geçti. Burada Deriğin bir adetinden bahsedelim: Derikte «Kanya güzé» vardır. «Kanya Güzé» ceviz pınar demektir. Dergi kızları günde iki defa bu pınardan su almaya giderler: Biri sabah diğeri akşam üstü. Mahallenin bekârları yol üstündeki kahvelerde yazın kahvelerin onunde kişin kahvelerin içinde kapıya yakın yerlerde oturarak gelen kızları seyr ederler. İşte böyle bir günde Şexo, Edulé'yi gördü ve aşık oldu. Bu suya gitmeler adeta bekâr genç kız ve erkeklerin bir birlerini görme, tanıma ve sevme sergisi mahiyetindedir. Sevme, tabii uzaktan uzağa olmaktadır. Fakat bu mana ve mefhum okadar incelmış okadar kamufile bir vaziyet almış ki kazada uzun muddet oturmıyanlar bunu anıyamazlar. Suya gitmek okadar tabii cereyan eder ki böyle birşey düşünün fikrini izhar ederse aklından zoru var töhmeti altında kalır Şexo, bundan böyle oduna, gitmekten de vazgeçerek busbutun yol üstündeki kahveye dadandı. Şexo, bir gün çok uzaktan Edulé'yi takip etti. Edulé'ye dar ve tenha bir sokakta epey yaklaşarak gene laf attı: «Lé kafiré lé bé bavé bivéjı ezé jı derdé eşqate çer bıkıım. Zu lı mı vegerini hingı kes em nedın» (Kafirin kızı, ne sebi gayri sahih kız söyle içimi yakan aşkının elinden ne yapayım? Cevap ver kimseler bizi görmeden.)

Edulé, aşkını yenemeyip kızlık gururunu ayaklar altına alarak cevap verdi «Lo dermané dilémi eji jı te hez dıkım le çı té jı destémi. Dur heri xelké me bıvını. Roja şeşemé wexta esrı lı hında (dara mahmuda) lı ben da mı bı. ezé bém kırşıka» (Ey aşkımın ilacı güzel çocuk ben de seni seviyorum ama elden ne gelir Acele uzaklaş bızı gören olur. Salı günü akindiye doğru beni «dara mahmud» a mevkünde bekle. Çalı çırpı toplamaya geleceğim.) Artık Edulé ve Şexo'nun aşkı derikte ıyiden ıyiyeye çalkalanmaya başladı. Herkes her yerde onlardan bahs eder oldu. Şexo oyle bir zaman geldi ki kazanın adetlerini açıktan açığa çığınemeve başladı. Şexo hep Edulé'nin evinin bulunduğu semtte dolaşırdı. Mahallenin bekçileri Şemo ve çoço kardeşler bazı geceler Şexo'yu yakalamak isterler. Bu yuzden gece yarılari kazada arbedeler olurdu. Edulé bir zaman için yolunu değıştirdi. «Kanya bıçuk» e su almaya gitmeye başladı. «Kanya bıçuk» küçük pınar demektir. Çok geçmeden bu semt de dedikodularla çalkalanmaya başladı. Şexo ve Edulé «kanya bıçuk» ta da dikiş tutturamayınca yeni bir tebdih mekân mânevrasına gırıştılar. Edulé'nin deriğin gap mevkünde teyzesi vardı. Teyzesinin kocası bahçe sahibi Ahmedé Mihe-

I

(Devamı 7 de)

EKONOMİK KONULAR

Bölge Plânlaması ve Beş Yıllık Plân

Yaşar KAYA

•BÖLGE PLÂNLAMASI BÜTÜN MEMLEKET SATHINDA DENGELİ KALKINMA SAĞLAR•

Ekonomik sektörler için, ve ya faaliyet dallarına göre yapılan plân memleketin her yerinde mümkün olan veya arzu edilen kalkınmanın gerçekleşmesi için kâfi değildir. Bölge plânlaması, ekonominin bütününe meydana getiren, sektörler için yapılan hesaplarla tesbit edilecek yatırımların ve ortaya çıkacak projelerin bölgele göre dağılımını bir düzene sokacaktır.

Boylece memleketin herhangi bir bölgesi çok ileriyden diğerlerinin ihmâli onlenmiş olacaktır. Yatırımların bölgelere göre dağılımında plânlama aynı zamanda bunların doğrultulacağı sosyal meseleleri de göz önünde tutmaya imkân verecektir. Boylece bölge plânlaması, sosyal ve iktisadî meselelerin birlikte halledilmesini ve kalkınma nimetlerinde yurdun her köşesinde oturan vatandaşların eşit fayda sağlanmasına imkân verecektir (1).

Ve unutmamak gerekirken, kalkınmanın asıl gayesi daha iyi yaşamaktır. Yani biraz daha refah seviyesi demektir. Bunun için de mevcut imkânlar nisbetinde iktisadî kaynakların daha iyi kullanılarak milli gelirin artması ve milli gelir den nasıplenen fertler başına düşen refah payının biraz daha fazla olması kâfi gelmez. Toplumun da her bakımdan kalkınması gerekir.

Boylece bölge plânlamasının nedenleri ve zaruretini ortaya koyduktan sonra şu noktaları hatırlamadan geçemeyeceğiz. Milli Kurtuluş Savaşından sonra Türkiye Cumhuriyeti tarihinde devletin kalkınma konusu ile ilgisinin yeni olmadığını söyleyebiliriz. Türkiye iktisadî ve sosyal kalkınma davasında da birçok gerikalmış ülkelerle öncülük yapmıştır. 1929 da büyük dünya krizinden sonra O zamanın iktidar partisi C H P kendi zaruretine göre beş yıllık plânlar yapmış birincisini 1923-33 de tatbik etmiştir. Bu plân sayesinde bir çok sınıai işler başarılmıştır. İkincisi 1939-1945 devresidir. Bu devreye devletçilik ve harp ekonomisi hakimdir. Üçüncü devre de 1946-1949 devresidir. Fırat Çihan Harbinden sonra hükümetin bu devreye girdi. 4. devre de 1950 ile 1954 yılları arasında. Bu devrelerin iktisadî politikasını başka bir yazıya bırakıyoruz.

Biz yukarıda sadece plânların çizme çalıştığımız bölge plânlamasının hususiyetlerine geçecek. Bunu 5 yıllık plânın çerçevesi içinde inceleyeceğiz.

Yukarıdaki hususlar söz konusu alınrsa bölge plânlamasının kaç

nılmaz bir fayda sağlayacağı kanısı na varılır. Umumiyetle Bölge Plân lamasından maksat memleket düzeyinde bölgeler arası dengeli bir kalkınma sağlamaktır. Ayrıca bölge kalkınması ile bölgenin ekonomik ve sosyal yapısı bir plân dahiline sokulur. Burada gözönünde tutulacak nokta bölge plânının milli kalkınma plânının bir parçası olduğudur.

Devlet plânlama teşkilâtının Sosyal Plânlama Dairesi, Bölge Plânlaması ile ilgili çalışmalarını teorik ve tatbiki olmak üzere iki yonde geliştirmektedir.

Teorik çalışmalar :
Bölge Plânlanması için gereken teorik çalışmalar, umumiyetle o bölgeye ait bilgilerin toplanması ve değerlendirilmesi yönünden yapılan araştırmadır. Buna umumiyetle yabancı uzmanlar da iştirak etmektedir. Bundan maksat yatırımların bölgelere dağılımını daha dengeli bir şekilde düzenlemektir.

Tatbiki çalışmalar :
Sosyal Plânlama Dairesi Bölge Plânlaması çalışmaları, plânla ilgili araştırmalar bakımından öncelik kazanmış bölgelerin ortaya çıkması mümkün olmuştur. Bu bölgelerin seçilmesine sebep olan öncelik bölge plânlaması çalışmaları üç tipe ayrılmıştır (2).

1 — Sosyal amaçlarla ele alınan az gelişmiş bölgeler
2 — Senayileşme bölgeleri (Zonguldak)
3 — Gelişme potansiyeli gösteren bölge olarak (Antalya bölgesi)

Bizim esas konu olarak seçtiğimiz sosyal amaçlarla ele alınan gelişmiş bölge olarak DOĞU ve GÜNEYDOĞU Anadolu bölgesidir. Tahmini bir hesapla 17 ilimizi kapsayan bu bölgeye ait plân proje ve tekliflerin uzun vadede plân için de yer alacakları söylenebilir.

Burada şu noktaya önemle parmak basmak gerek. 1953 plânlı devreye geçmek için, [1962 yılı program tasarısı] vardır. Bu plânlı devreye geçiş için yapılmış bir programdır. 1963 plânlı devreye geçmek için bu devreye geçimiyecesiz. Bundan maksat şuymdu. Türkiye'ye yapılacak teknik yardımın eksiksiz bir program çerçevesi içinde yapılması için 1962'nin ihtiyaçlarını gösteren bir tasarı hazırlanması ve aynı zamanda bu tasarı gerekleştirme takdirde plânın uygulanması için müsait bir ortam yaratılması olacaktır.

(1) Plânlama; Devlet Plânlama Teşkilâtı Yayınları No. 1 sayfa: 15

(2) Dev. P. Teşkilâtı Plânlama Kıs. 1962 cilt :2 Sayfa: 23, (Devamı gelecek sayıda)

NUTUK

Ali DEĞİRMENCI

Son zamanların türemiş bir politikacı seçim çevresine gidiyordu. Kasaba dışında bir kalabalık ellerinde dovzeler büyük hemşerilerini bekliyorlardı. Büyük politikacı son model bir kadillac içinde ağır ağır kasabaya doğru ilerliyordu. Araba içinden uçsuz bucaksız ova ya bakıyor ne güzel memleket diye söylüyordu. Dalgındı, düşüncelidir. Zihninde kasabada vereceği nutkun son rötuslarını yapıyordu. Kalabalık görünür görünmez politikacı arabadan atladı, şoföre valizi getir dedi. Politikacı valizin içinden bir çift çarık çıkararak ayaklarına geçirdi. Eski elbiselerini giyerek kafilenin önünde yaya yürümeye başladı. Bir şovalye hattâ bir fatih edasıyla ilerliyordu. Biraz sonra alkışlar içinde kalabalığa karıştı. Topluluğu elleriyle, başıyla bütün vücuduyla selâmlıyor etrafa neşe saçıyor. Boylece Cumhuriyet Meydanına girdi. Politikacı daha önce hazırlanan kürsüye çıkarak irticalen nutkuna başladı.

Sayın ve muhterem vatandaşlarım, kıymetli hemşerilerim, aziz dinleyicilerim yahut seyircilerim, aziz milletim! Seçimden beri üçüncü defadır ki bu şırım, narin ve cilveli kasabanıza geliyorum. Gerçi bayram değil, seyrân değil olsun gene de hepimizin bayramını kutlarım. Zaten aziz Türk Milleti için hergün bayram değil mi? Kalabalıktan sayenizde oyledir sesleri. Acep bir derdiniz, bir diyeceğimiz var mı ola diye aranızda gelmiş bulunuyoruz. Beşuş çeşrelerimize bakılırsa derdiniz yok demektir. Gene de gelmek vatandaşların nabzını yoklamak lâzım. Gerçi nabız ölçer âletini getirmedim ama birbirimizin bakışlarından iyi anlaşacağımızı zan ve tahmin ederim ve aynı zamanda kanaatım de bu merkezdedir.

Çok, pek çok gene de çok muhterem ve sayın ve de kıymetli hemşerilerim, ben bu şırım ve cilveli kasabanızda yalnız size değil bütün millete ve de binaenaleyh icap ederse sesimi yükselterek bütün medeniyet ehanına da haykıracağım. Haykıracağım haykıracağım sesleri. Ama ve lâkin peşinen ve derakap söylüyeyim ki biz Türk olarak doğduk ve Türk olarak öleceğiz. Öyle değil mi? Cici dostlarım haş oyle değil mi? Elhâk oyledir sesleri. Ulu milletim ne kadar isterdim ki bütün medeniyet ehanı bu meydana toplansın da bu asil ve necip manzarayı temaşa eylesin. Ne lâhî ne muhteşem manzara ya rabbi Şüheda fıskırak cumhuriyet meydanını sığsam şüheda. Amin amin sesleri sessiz ve surekli alkışlar. Kutsal hemşerilerim biliyorsunuz ki ben kendimi millete adamışım bundan naşı başıma tas ta yaşa yolundan dönmem. Dönersem kanpeyim vatan yolunda bir azimettin. Varou! büyük, kahraman hemşerimiz Allah sızı basımızdan eksik etsin sesleri. Aziz milletim maalesef maatteessuf ve binaenaleyh ne yazık ki Osmanlıca lûgatımı evde unuttum. İsterdim ki lûgatın bütün muazzaz ve muşerref terkipleriyle sizlere hitap edeyim. Kanaatım şöl merkezdedir ki ancak ve yalnız, yalnız ve ancak ta olabilir ya neyse o şekilde sizlere olan borcumu ifa, eda ve niyaz etmiş olurum. Amin amin sesleri.

Çok sayın musulman hemşerilerim, son zamanlarda çok muzır cereyanlar karşısında kaldık. Bazı ıpsız sapsız adamlar servet duşmanlığını koruklemektedirler. Kanaatıma bunların hepsi ca-

sus, oyle olmasaydı işlerini güçlerini bırakıp milletin kafasını karıştırmakla meşgul olurlar mıydı? Muhakkak bir maksatları vardır. Toplulukta bir kaynaşma başladı. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Bağırışıp çağrışmalar durmuyunca büyük politikacı yalvarmaya başladı, Merakayap olmayın, endişeyap olmayın beni dinleyin, Hükümetimiz kararlı ve de azımlıdır. Sızden ricam hükümet tebhğlerinden gayri hiçbir şeyeye inanmayın. Yalnız bize inanınız. Yaşar varol hükümetimiz ve de hemşerimiz sesleri, Bir nebze de bu ne iddûğu belirsiz adamların yaydıkları zehir den bahsedelim.

Milletin çoğunluğu açmış, çıplakmış, topraksızmış, evsizmiş. Bizler yani sizleri düşünen bizler bu halı gormezlikten geliyormuşuz. Yalan yalan dupe-düz yalan soyluyorlar. Ayağınızda çarık-çarık da mı gormuyorlar sesleri için çin öttü. Politikacı devamla: gormezler, gormezler onlar Allah yolundan Peygamber kavhnden çıkmışlardır.

Yakında evvel Allahın izniyle hepsinin köküne kibrit suyu dökceğiz. Dökceğiz dökceğiz sesleri.

Kıymetlyap, şerefiyap hemşerilerim, Atalarımız Orta Asyadan akın edip Anadoluyu baştan başa kat ederek ve de Fızanda mola verip daha daha sonra garbin afakını aşarlarken mideleri mi doluydu sirtları mı pekti. Modern evlerde mi yaşıyorlardı? Hayır sayın vatandaşlarım hayır gene de hayır. Onları Tuna boylarına götoren şey iman dolu göğüsleriydi. İslam dininin esası kanaatkârlıktır, Gerçi bizlerin yani sizleri düşünen bizlerin Allaha çok şükür işlerimiz iyidir, mal mülkümüz vardır fakat bu servetimiz milletin şerefini kurtarmak için vardır yoksa bizler için var değildir. Memleketi hergün turistler gelmektedir sonra demezler mi bu ne çıplak millet? İşte biz turistlerin bunu soylemelerini için çalışıp çırpınmaktayız yoksa kendimizi için değil helbet Kalabalıktan helbette helbette sesleri. Şimdilik kaydıyla turistleri köylere sokamayız, Köylerimizi birer mâmore haline koyduktan sonra da buyrun diyeceğiz turistlere. Turistlerin çoğu da Allah yolundan çıkmışlardır. Onlar için herşey maddedir. Muhterem vatandaşlarım siz beni dinleyin kanaatkâr olun. Fazla çalışmaya gelmez zaten. Materyalist dünya telakkisi çökecektir. Boylece yolunu şaşırın dünya bize ergeç hak verecektir.

Biz spritualistiz, monistiz, teistiz. İstiz istiz ve de istiz sesleri. Dedelerimiz ne güzel kardeş kardeş yaşarlardı bir hırka, bir lokma, bir asa. Bu uğgeni çizdiğimiz gün işimiz tamamdır. Ancak bu uğgen bizi Zigetvara, basarababaya veya da binaenaleyh bizi Zayaya, Şebinkarahisar a götürür. Evvel Allahın izniyle bir gün İrana Tur'a ve de Fızana gideriz. Sonra Çemişkezege, Kerburana döneriz. Kalabalıktan gideriz, gelirik, do neriz sesleri. Politikacı devamla son ne güzel bulursun geçen Anadoluyu. Dertlerden kurtulursun geçen anadoluyu. Elhâk oyledir oyledir oyledir sesleri.

Politikacı bidden bire bayılıp yere yıkıldı. Topluluk ellerinde dovzelerle dağılmaya başladı. Politikacı neden sonra kızır kızır diyerek ayıldı. Gecedeki içkili ziyafette, politikacı kafayı tutmuşken her kadeh yularlayışta aziz milletim aziz milletim diyordu.

Nankör

Husnu Hasanoğlu

Geçenlerde Bahçelievlere bir ahbabı ziyarete gittim Bir misafiri-leri daha vardı Ev sahibi hemen bizi tanı-tırdı Ahbabımız Husnu, ahbabımız Akay kılıcı doktor-larından...

Lâf lâfı açarken bir ara mevzu doğu vilâyetlerimize geçti Doktor beye göre mevzu entere-sandı Nasıl, dersiniz?

Doktor — Efendim bu Kürtler varya çok vahşi, çok cahil kimse-lerdir! Yalnız ekmeğe soğandan başka bir şey bilmezler

Ben hemen lâfa karıştım Ya! Nereden öğrendiniz bunları,

— Efendim ben yedek subay-lığı Sarıkamışta yaptım, oradan bilirim

— Pekî siz hiç Kürtlere misa-fır oldunuz mu?

— Evet, dedi ve devam etti Çok misafirperverdirler, Koylere gittiğimizde ev sahibi ilkin bir

keçe serer, üstüne doşek, etrafını yastıklarla donatırlar

— Sonra?

— Sonra, kuzular kesilir, ye-mekler yenilir, kahveler içilir

— Pekî yemekler nasıldı bari?

— Ona ne şüphe, enfes!..

— Dr Bey oylese bu yaptığ-nız dupeduz nankorluktür

— Pekî siz neden üstüne du-şuyorsunuz

— Ev sahibi hemen lâfını kes-ti

— Efendim arkadaş da Doğulu da...

— Yani Kürt

— Eh işte ..

Bu ara en fazla beni guldüren olay Doktor Beyin estağfurullah, estağfurullah demesi

Bütün bu olanlardan sonra ta-bii bizim doktora kaçmak düştü.

— Affedersiniz gütmem lâzım. Tekrar görüşelim Husnu Bey...

Diné u Dino

(Baştarafı 5 inci sayfada)

medin bahçesinde cenandı. Cenân bahçe yarıcılığı demektir. Çap mevki-nde «şikefta ğâbe» diye bir mağara vardır Şexo artık postu bu mağara-ya serdi Çok geçmeden burası da onlara mekan olmadı Artık Şexo'nun Edulê' yi kaçırmasından başka çare kalmadı Sanki halk şair ve turkucuları derik halkıyla beraber onları adım adım takip etmiş gibi onun birinde bir turku Derikte ağızdan düşmece oldu. Bu diyalok biçiminde bir türküdür. Bu turku Şexo'nun Edulê' yi kaçırma arzusunun ve Edulê' nin de çaresizliğini dile getirmektedir. Deriğin Leyla ve Mecnun' unu dile getiren türküyü aşağıya alalım:

Diné u Dino

Weri Diné Diné xayiné diné

Keçé diné weri ve sibehé

Emê hevdu berevinin

Emê xuwe bavın bext u ucaxé

Bavé menduh méré çéyi

Belki ewé dawame çéki

bé rüşvet u bé bertili

Lolo lo dino zalimo dino

Çukas zaman heyî dino

Mahalla jêrin mahalla jorin

Gıştik bahsa mın u te dikarın

Diyamn bavémin nobet girtın lı ber deri

Ez hêsirim ez hêsimi

Ez nıkarım derkevım pêş deri

Türkçesi :

DELİ KIZ DELİ OĞLAN

deli deli kız, hayın kız. Gel bu sabah beraber kaçalım. Memduhun babasına dehalet edelim, Memduhun babası iyi adamdır. Belki işimizi rüşvet-siz yapar. (şimdi kız cevap veriyor) deli, deli oğlan, kaç zaman var ki dedikodumuz aşağı ve yukarı mahallerde çalkalanmaktadır. Kaçacağımız ri-vayetleri dolmaktadır. Bu yüzden âdeta babam ve anam kapıda nöbet beklemektedirler Çaresizlik içindeyim, kaçamam.

Hepimiz Birimiz Birimiz Hepimiz için

Hasan Şeyhhanhoğlu
Çiftçi - Hilvan

RÖPORTAJ

Mayın Tarlalarının Ötesi

(Baştarafı 3 de)

kilo yağ veyahut bir çepiç, bir öğ-lak... vs yas sahibine götürülür

Hep beraber Aponun derdini öğrenmek için Apoya gidiyoruz Yokuş, iniş, bir daha yokuş, dara-cık bir dağ yolu, yüz tonluk kaya-ya sırt dayamış tek katlı toprak dam ve numarasz kapı işte Apo-nun evi

Kapıyı itelememizle odaya gir-dik, oda karanlıktı, ilk önce bir şey göremedik, sonraları gözleri-miz karanlığa alıştı

Pencere yerine, duvar deliğine çekilmiş bir tülbent, tülbente sı-zan ışıkla ile ocakta yanan odun odayı ışıklandıırıyordu Duvarlar kireç yerine beyazımsı bir toprak-la sıvanmıştı, yer yer sızan suların bıraktığı lekeler duvardaki tabı tablolardı Bir köşede asılı bir kan-dil, diğer bir tarafta asılı kırık bir ayna parçası Ocağın üzerinde es-ki harflerle yazılı tabelâ ve mavî boncuk, birkaç başak Tabelâda

Bismillâhırrahmanırrahim

Yerde hasır ve birde çul Ka-pıya yakın köşede suyla dolu bir bakrac, suyun içinde yüzen bir tas, bakracın yanında birkaç tabak, tabakların içinde üç-dört adet kı-rık tahta kaşık, ve sıyah bir ten-cere ocağa yakın bir köşede üst üste yığılı 3-4 adet erzak dolu torba ve yanlarında minare gibi duran un çuvalı Duvarın bir ci-kintisinde yataklar ve üstleri ya-malı masrafla örtülmüştü Oda ile ahır arasında meşe çubuklarından örülmüş duvar, duvarda asılı kaza-ma, kürek, balta dehre ve orak İşte Aponun evinin dekoru

Apo bizi görünce yerinden kalktı, elini attı masrafin altında yüzü yamalı doşegi çekti, ocağın yanına başına serdi, oturmamız için yer gösterdi Bağdaş kurduk, baş sağlığından sonra kutusunu bize uzattı, içinde kâmah vardı Siga-

rasını saran kutuyu diğerine uza-tıyordu, sığaramızı tüttürdük dal-dık Aponun derdine

Apo konuşmuyor, Apo susu-yor Aponun dili soylemiyor ama bulutlanan göz bebekleri konuşu-yor Apo sağa - sola kimildattık-tan sonra öksürdü yine öksürdü ve Apoyu dert konuşturdu

— Ah evlât ah! nasıl anlata-yım daha bildir evlendirdik şu iki aylık sabı ne yapısın, ben ba-bamı gormedim ona da gormek kısmet olmadı, galiba yetimlik bi-ze ait bir vergidir

— Hayfam nayé kuştane mêrân Hayfam té zaruké komatege bıkevi ber dêtân,

(Üzülmem erkeklerin ölümü-ne değil üzülmem kundaktaki ço-cukların yetimliğinedir).

— Daha yeni büyüklükler ter-lemişti Gözlerimi sınır boylarında açtım, kurşun sesi ile barut koku-suyla yetiştim oğul Mayın tarla-sında ölmek bana düşerdi Çer-kom daha sabıydı, daha gun yu-zü yeni görmüştü, ona yanıyorum oğul Kafkasta Urusla doğuştık, Yunan geldi oraya koştuk, bir kurşunla olmadık, ona yanıyorum bugünü mü görecektim

— Terhis olduğum gun yuz-başım neler demişti O gün göz-lerim onünden hiç gitmez ne sevinmişim Kurtulmuştuğ artık, düşmanı denize dokmüştük Vatan artık bizimdi Hey gidi günler hey!

Yüzbaşım neler anlatmamıştı ki, fakırlığımızın, sefaletimizin tek sebebi padişahlarla, gâvurlarmış Padişahlar bizden aldığı paralar-la sarayda kız oynatırlarmış, har vurup harman savururlarmış bız fakırların parasıyla kârlı bütün iş-leri gâvurlar yapırlarmış, şekerı, tuzu, gazı, bezi, treni onlar idare edermiş Onun için pahalıymışlar (Devamı gelecek sayıda)

Muhterem aydınlar, muhterem ya-zarlar ben karınca kararınca günde bir-kaç gazete okur ve imkânlarım nisbe-tinde kitap ve mecmua neşriyatını takip ederim. Demokrasi zit menfaatler zit fi-kirler rejimidir Zit fikirlerin birbirlerini tolerans ve anlayışla karşılamaları lâzım gelir. Zit bir veya birkaç fikrin ortadan kaldırmak istenmesi demokratik rejim esaslarına muhalif olduğu gibi günün bi-rinde diğer fikirlerin de ortadan kalkma-sına müncer olur Bir menfaat gurubu-nun diğer bir menfaat gurubuna ta-hakkuk etmesi doğru olmadığı gibi et-nik zümrelerin de birbirine karşı has-mane tavır takınması doğru değildir Biz, irkçuların iktidarına gelmesini endi-şeyle karşılarız Çünkü bunlar iktidara geldikleri zaman katliâmlara girişecek-ler ve itihâat ve terakkî partisi siyasetini takip edeceklerdir Almanyada Nazile-rin Yahudî katliâmları kimsenin meç-hulü değildir Bu gibi hareketler mem-leketi parçalamaktan başka bir şeye ya-ramaz

anla hadiseleri tetkik etmiyor hep mak-satlı haber ve yazılarla efkârı umumiye şaşırılmak isteniyor

Sarkın petrolü alınır, buğdayı alınır fakat sarıkta sarıya harcanmaz. İnkilâp-tan evvel Ankara'da bir şeker fabrikası-nın. Urfada bir et kombinasının temelle-ri atılmıştı Fabrika bu günkü hükümet tarafından hizmete açıldığı halde Urfa'daki et kombinası bir mezar se-zisliğine gommülmüştür Sarkın menfaat-leri çığnendiği gibi sayın yazarın men-faatleri de çığnense acaba sayın yazar ne yapar? Okuyucular, bu sayın yazarın kâğıt tevziatları zamanlarında ne yazılar doşendiğini hatırlıyacaktırlar. İnkilâp hükümeti zamanında kalkınma plânına ek bir doğu kalkınma plânı lâfi edilirdi bu iş ne oldu haberimiz yok Bu ve bunun gibi sozde vatanperver yazılara ihtar edelim ki en mutevazî doğulu bile sizden vatanseverlik mevzuunda geri kal-maz Sevgili vatanımız milli mücadelede ateş çemberi içindeyken milli iradenin sembolü BMM. nin nüveleri ve Türkiye Cumhuriyetinin müjdecileri Erzurum ve Sivas Kongreleri doğuda ve doğuluların yardımıyla büyük Atatürk tarafından toplanmıştır Ateş hatlarında da doğulu-lar aynı imanla düşmanla çarpışmışlar-dır Hükümet Müsta devlet çiftliği kur-rar, çiftçiye, koyluve arazi vermez Cey-lanpınarda muazzam çiftlikler işletir çiftçiye vermez Fırat ve dicile nehirleri barajlarla tehiz edilirse bundan yalnız doğu değil bütün memleket faydalanır Edirneden Erzurum'a Samsundun Ada-na'ya bütün vatan topraklarında hakkım var çünkü ecdadım yalnız doğu için de-ğil bütün vatan için kan akıtmıştır Ben burada güzel İstanbul'unun nobetini bek-lemekteyim Allah korusun düşman sal-dırırsa buradan Anadolunun bağından düşmanın gırtlığına hançerimi dayarım Lâf gevezeliği sizin için vatan uğrunda ölmek bizim için

Bir de İsviçre'ye bakalım: Uç toplu-luk, üç lisan, üç irk fakat tek ve yekvü-cut bir millet Ali Fuat Başğıl .demokrasi yolunda. adlı eserinde İsviçre nüfusunun yüzde yetmişbeşinin Alman, yüzde yir-misinin Fransız, yüzde beşinin de İtalyan olduğunu kayd ediyor Fakat bu grup-lar oyle bir millet sentezi kurmuşlardır ki dünyada kimseler onları ayıramaz. Yazı-mın sırasında bir noktaya temas edece-ğim; Yazarın biri (Falih Rifki Atay) şarkta eşkiyalık almış yürümüş devlet otoritesi ziyafılamış diyor ve orfi idare yani kısaca asma kesme tavsiye ediyor Boylesine tedbir alınmadığı takdirde mi-li bütünlüğümüz tehlikede jurnal ve if-tirasını savuruyor Yazara sormak lâzım acaba niçin büyük şehirlerdeki kolalı gomlekli ve kiravatlı soygunculardan bahs etmiyor? Şunu açıkça söylemeli ki hiç kimsede doğu mevzuunda insaf ve iz-

Okuyuculardan Dicle-Fırat'a

Dicle — Fırat Yazı İşleri Md.

Doğuların dertlerini dile getirmek için neşir hayatına atılmış olan muhterem Gazetecinin ilk sayısını bir tesaduf eseri olarak elde etmek suretiyle tetkik fırsatına nail olmuş bulunuyorum

Fıkrı bakından yeterli fakat ilk başta sahip imkânsızlıklar dolayısıyla yalnız iki yaprak hem de iki minicik yaprakla çıkmak mecburiyetinde olduğunuz ve muazzam bir dâvaya deva olabilmek azmiyle didindiğiniz halde delik büyük yama küçük misalî hacim itibarıyla yeterli olmadığınız goze çarpıyor

Mamafih senelerce ihmâl edilmiş, Okulsuz, Fabrikasız, Yolsuz hattâ susuz bırakılmış imkânsızlıklar dolayısıyla yalnız iki yaprak hem de iki minicik yaprakla çıkmak mecburiyetinde olduğunuz ve muazzam bir dâvaya deva olabilmek azmiyle didindiğiniz halde delik büyük yama küçük misalî hacim itibarıyla yeterli olmadığınız goze çarpıyor

Hiç unutmam; İki uç sene evvel bir iş icabı Vilâyetim olan Mardin'e gitmiş, İpek Palas Oteline inmişim Arkadaşlarımdan biri, salonda duran Amerikanvarı sakal bırakmış, orta boylu şişmanca bir zatın gazeteci olduğunu kulugama fışıldadığı için, hemen Gazeteciye yaklaşarak kendimi takdim ettikten sonra, hangi gazeteye mensup olduğumu sormuştum Gazeteci zat bir değil, bir kaç gazeteye yazı yazdığını bobürlenerek soylediği zaman, imdada yetişen Hızır âleyhüsselâm'ı görmüş kadar sevinmişim;

Bu vesile ile bahis mevzu'u zata bir kerre daha Derik'li bir vatandaş olduğumu, Derik'in geniş ve elverişli bir araziye sahip ve Mardin vilâyetine bağlı bir ilçe olduğunu, bu ilçenin kuzey ve doğu kesiminin dağlık, batı ve güney kesiminin ise, ahalisi çiftçilikle işgal eden ve yüzlerce köyü ile binlerce köylüyü bağrında barındıran büyük bir ovası bulunduğu ve ötedenberi susuz olan bu ovada, çok eskiden çoğu Atalarımız zamanında zararı ihtiyaçları için yağmur suyu ile dolmak maksadı ile büyük emeklerin sarfi neticesi üst kısmı toprak altı taştan oyulmuş derin sarnıçların ve topraktan (keza emek sarfedilerek kazınma neticesi) elde edilmiş bayağı birer çukur olan iptidai gollerin havı oldukları sularından o'ra sakinlerinin hayvanlar ile birlikte istilade etmeye çalıştıklarını, fakat açıkta olan gollerden hayvanlar su içmeye çalışırken dizlerine kadar suyun içine dalnak suretiyle bir taraftan su içtiklerini diğer taraftan da suyun içine pislediklerini, bu sebeple civarda ayrıca hiç (sarnıç dahil) içme suyu bulunmayan köylülerin bu rengi sararmış, bulanık, asit kokan ve mikrop yuvasına donen gol suyundan içmek mecburiyetinde kaldıklarını, artık zamanla ve geçinebilmek kaygusuyla bu pis mikropalara dahi alışmış ve helâl ile haramlığını, hatta ileride bu suyun sebep olacağı muhtemel hastalıkları dahi (bilecek veya bilmiyerek) kaale almaksızın içen ve buna dahi razı olmak mecburiyetinde olan zavahî köylülerimizin (bir kaç senedir havaların kurak gitmesi ve yarımların yeteni kadar yağmaması ve bu yüzden sarnıç olan yerlerde sarnıçların, gol olan yerlerde ise gollerin dolmamasının) pisu'ayı busütün şaşırmaclarına sebep olduğunu ve bu helin bütün bölge halkını teessür gark ettiğini, bu sebeble rieziyor o'ra sakinlerinin çoğunun Yurdun dışı bölgelerine topraklarını orada da'yınabilen kalkanlardan birine ya yerli veya motel mu'tabil vermek yahutta yazın a birakıp göç etmek mecburiyetinde kaldıklarını buna bir çare bulamadıkları buktele ilerde bu verimli ve

güzelim toprakların çölleşeceğinin mukadder olduğunu, dolayısıyla mühimimizdeki esasen mevcut işsizlerin daha da çoğalacağını bununla ilerde telafisi gayrikabil bir sefalete yol açabileceğini,

Halbuki bu sonu feci olabilecek durumu şimdiden önlenimin mümkün olduğunu, zira Ovaya nâzır dağ eteklerindeki akar suların istifade etmek suretiyle böyle bir facianın önlenileceğini, bu işin de bir takım ilgilileri olması lâzım geldiğini, işte bu gibi ilgililerin nazarı dikkatlarını gereği gibi celb etmenin de ancak gazete ile mümkün olabileceği kanaatinde olduğumu, kendisi gibi bir gazeteciyi gökte ararken yerde bulmanın zevkini içerisinde olduğumu, Binaenaleyh mümkün ise bir gazetede Ovamızın durumunu tebaruz ettiren bir yazı yazmasını, arz etmeye çalıştığım duruma inmadığı takdirde de kendisini dâvetim olarak bahismevzu'u ovaya goturebileceğini bir çok vesile ile su ile dolmayan sarnıçlı köyleri ve bu arada yalnız gol suyu ile geçinmeye çalışan Kuruğu, Ayın-ter, Büyük Meşkok, Küçük Meşkok, Golladare ve bu durumda olan daha bir çok köyleri de yerinde görmek (köylülerle de konuşmak suretiyle) vaziyeti daha esaslı bir şekilde tetkik edip ona göre yazmasının da mümkün olduğunu, ayrıca bunun gazetecilik için farz olduğu gibi millî bir vazife olduğumu da bilmesi lâzımgeldiğini, bir çırpıda dilimin donduğu kadar heyecanlı bir şekilde rica etmişim

Bana verilen cevap tahminimin hı-lâfına çok kısa fakat çok acı olmuştu

— Muhitinin durumunu güzel tarif ettin, Kültürlü bir adama da benziyorsun, Fakat bilmediğin bir şey var Onu da ben söyleyeyim, daha Anadolu'nun bile bir çok köylerinde susuzluk derdi varken, senin Deriginle, Deriğin köyleriyle kim uğraşır?

— Fakat Derik te Anadolunun bir parçası değil midir?

Muhatabım bu sualime cevabı da, yüzüme bir tuhaf bakarak istiza ile gülmek ve (daha mühim bir işi varmış gibi) salonu terk edip gitmek olmuştu.

Bitabı ben de sukûtu hayale uğra-nıştım Sukûtu hayale ugradığım için de, bu güne kadar ne Deriğin güzel manzarasından, ne damı yeşilliğini muhafaza eden fakat iptidai bir şekilde beslenen ve keza yağlıları iptidai bir usulla elde edilmeğe çalışılan zeytinliklerinden, ne Dahl ve ne de Gab'in gorenlere ferah lik veren güzel bahçelerinden ne kâtlâma uğrayan ormanlarından ve ne de adı geçen ovanın susuzluğundan hiç kimseye bahs etmek cesaretinde bulunmadım Bu gunku haleti ruhiyem dahi, bahs etsem bile kim dinler? Mahiyetindedir

Mamafih Dicle - Fırat bize dertlerimizi duyurabilme fırsatını bahş etmiş bulunduğuna için zaman zaman dertlerimizi dile getirmeye çalışacağımız tabudır Alakadar olup olmamak ta bitabı ilgililere ait bir keyfiyet olacaktır Bununla beraber (yazı ile de olsa) dertleri doketmek, nisbeten de olsa ferahlatıcı oluyor Bundan böyle kendimizi bu nimetten olsun mahrum etmemeliyiz

İşte bize bu fırsatı vermek lutfunda bulunan Dicle — Fırat Gazetesinin Aziz Nâşirlerine bu hayırlı ve olumlu teşebbüsleri dolayısıyla teşekkür etmek için kelime bulmak bile güç Sağ olsunlar Var olsunlar

20-10-1963
Bedirhan Çınar
Çiftçi - DERİK

Dicle - Fırat gazetesinin her üç sayısını da almış ve okumış bulunmaktayım Vatanın ihmale uğramış olan doğu bölgesi gözleri korkunç bir ejderha gibi görünmektedir Bu ihmale uğramış ve sahipsiz bolgenin ne gibi namuslu munevverlere sahip olduğunu Dicle - Fırat Gazetesi ispat etmektedir Bununla nekadar iftihar etmek azdır sanırım

Sosyal adalet esasları çerçevesinde ilk defa olarak doğunun gerçek kalkınma meselelerini memleket umumi efkârına arz etme hamlesine giriştiğinizden dolayı sizleri yurekten kutlamak isterim Ne mutlu sizlere!

Fakat bu gibi mühim bir meseleye

dort sahifelik bir fıkrı gazetesi az gelir sanırım Bu su götürmez bir gerçek olarak gözler önünde durmaktadır Bunun için yalnız ben değil bütün okuyucuların Dicle - Fırat gazetesini çevrelerine tanıtmaları ve bu yolda gayret göstermeleri gerekir Kanaatimce bunu söylemek bile fuzulî İnanıyorum ki bütün okuyucular benimle aynı fikirdedirler Zaman bunu gösterecektir İçten gelen samimi hislerimi anlatıyorum, bunda mubalâğa yoktur Siz büyüklerime başarılar temenni ederken doğunun da huzura kavuşmasını Cenabı Haktan dile-rim Saygılarımla Abdullah Pertev Dıyarbekir

Dicle — Fırat'tan Okuyuculara

MUHTEREM OKUYUCULAR

Başlangıcındanberi sizlerden mektuplar yazılar, fotoğraf alıyoruz Bilhassa dördüncü sayıdan itibaren açtığımız 'Dicle - Fırat'tan okuyuculara' sütununun tarafımızdan alâkayla karşılanması bizi memnun bırakmıştır

Birçok okuyucudan düşündürücü ve değişik fikirler ihtiva eden mektuplar aldık, alıyoruz Böylece açtığımız sütun okuyucular arasında bir canlılık yaratmış oldu Bu arada Ağrı'dan kıymetli arkadaşımız kendi tabiriyle 'kardeşimiz' Süleyman Kutlay'dan çok onemli bir mektup aldık Mektubu aynen yayınlamak isterdik Fakat yayınlayıp yayınlamamakta tereddüde düştük Arkadaşımızın 'Dicle - Fırat' hakkındaki teşvikkâr tavrı bizi çok mütehasis etti Kutlay'da diğer bazı okuyucular gibi alfabe konusunda tızlık tavsiye etmektedir Kendisine ve diğer okuyucularımıza hak veriyoruz, Bu

hususdaki eksiklikleri telâfi etmeye çalışacağız

Gazetemin hedefi, gayesi, belkemiği ilk sayıdaki başyazıda tafaccih izah edildiği gibi Doğunun ekonomik ve kültürel kalkınmasıdır Amacımız demokratik rejimin yaşamasıdır 'Dicle - Fırat' bu konuda kendine düşen vazifeyi azimle ifa etmeye gayret edecektir Erzurumlu bir okuyucudan temiz duygu ve düşünceler taşıyan bir mektup aldık Bizi bazı noktalarda ikaz ediyor Teşekkür ederiz

Sevgili okuyucular, mektup uzadı Yerimiz dar, kesmek mecburiyetindeyiz

Gelen mektup, yazı, hikâye, röportaj seyahat notları, şürler tasnif edilerek ileriki sayılarda yayınlanacaktır

Mübarek Ramazan ayını iyi geçirmeniz diler şimdiden gelecek bayramınızı kutlarız

Saygılarımızla
Dicle - Fırat

Doğunun Baş Düşmanı : Faşizm

(Baştarafı 2 de)

mek, halk kitlelerini avlamak içindir

O halde ırkçı faşizm; somurucu sermayenin en saldırgan, en şovenist, en gerici unsurlarının açık terorist diktao'luğudur Halk kitlelerinin, millî azınlıkların, ilerici aydınların, insanıyetçi ve demokratik muesseselerin en zalim bir düşmanıdır Bu durumda Doğu Anadolu'nun yeri de kendiliğinden belirlemektedir "Yurdun Doğusu Batısı yoktur" uyutucu sloganlarıyla yıllardır, butun yatırımlar muayyen bölgelerin muayyen zümrelerine peşkeş çekildi Az gelişmiş Türkiye'nin sosyal tablosu içinde "hiç gelişmemiş" mahrumiyet bölgesi Doğu Anadolu'dur Doğu Anadolu ile diğer bölgelerimiz arasındaki farklılık Türkiye ile ekonomikman gelişmiş ülkeler arasındaki farklılıkla aynı ölçüdedir

1957 de Doğu Anadolu kitle halinde devrin iktidarına oylarıyla karşı koydu Çünkü enflasyon dış yardım vs vs herşey muayyen bölgelerin muayyen zümrelerine akıyordu Çünkü, iç baskı en acik ve zalim denemelerine Doğu'dan başlıyordu Çünkü aklıktan olme-mek için başvurulan alelade kaçakçılık olayları mayın tarlaları ve kursunlarla insan biçiyordu Ve çünkü en yetkili yöneticiler somuruculuğu önlemek, halka birşeyler vermek yerine kendi elleriyle yeni yeni sömürücüler imâl ediyor, hu-

kümetin destek ve himayesinde piyasaya sürüyorlardı, Cehalet, tassaup, suni nifaklar hararetle körükleniyordu

İrkçi faşistler geçen yazılarımızda verdiğimiz örneklerden anlaşılacağı gibi Doğu insanlarına düşmanlıklarını açığa vurmaktan çekinmiyorlar Muayyen bölgelerin muayyen zümreleri hesabına at koşurduklarıları saklamıyorlar Demokratik düşünceye, idareleri ve bölgeler arasında sosyal adaleti isteyenlere en bayağıca çamurları pervasızca sıratıyorlar Oysa Türkiye'nin ve dolayısıyla Doğu kalkınmasının çözüm yolu, ancak hür düşünce ve bilim ortamında insanıyetçi görüşlerle hoşgörü ile bulunabilir

İtalya, Almanya, İspanya vs ülkelerdeki faşizmin uygulandığı örnekleri henüz hatırladadır Kitle kâtlamları ve sürgünleri, toplama kampları demokrasiye, insan hak ve haysiyetine en ağır darbeler faşizmin günlük baskı sistemleri arasındadır Doğular zulumun, baskının, katliam ve sürgünlerin çarklarında ezilmenin; uvey evlat muamelesi gormenin en yeni, en kaba en canavara tatbik örneklerini tecrübe tahtası olmak istemiyorlarsa bütün güçleriyle ırkçı faşizme karşı savaşmak; yurdumuzun demokrasiyi, insan hak ve haysiyetini herşeyin üstünde tutan kuvvetleriyle elbirliği yapmak zorundadırlar